Region Stockholm

26

Yttrande över Justitieombudsmannens begäran om yttrande gällande redogörelse för handläggning och relevant lagstiftning

HSN 2020-0960

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Kansli
Linda Jakobsson

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-09-03

HSN 2020-0960

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Yttrande över Justitieombudsmannens begäran om yttrande gällande redogörelse för handläggning och relevant lagstiftning

Ärendebeskrivning

Förslag till yttrande över JO-anmälan gällande hälso- och sjukvårdsförvaltningens handläggning i ärende om utlämnande av allmän handling.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Begäran om yttrande från JO, ärende 4825-2020

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Hälso- och sjukvårdsnämnden antar hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande och överlämnar detta till Justitieombudsmannen.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

Hälso- och sjukvårdsnämnden har genom remiss daterad den 11 juli 2020 anmodats att yttra sig över en till Riksdagens ombudsmän (JO) inkommen anmälan gällande nämndens handläggning av begäran den 11 juni 2020 om att få ta del av allmänna handlingar.

I anmälan till JO framför anmälaren i huvudsak följande. Hen begärde den 11 juni att få ta del av tio e-postmeddelanden hos hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Den 12 juni uppmanades hen av förvaltningen att vända sig till Karolinska universitetssjukhuset, för att där få ut e-

postmeddelanden som deras anställda handläggare skickat till hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Hen har därefter tvingats föra en diskussion med hälso- och sjukvårdsförvaltningen om förvaltningens skyldighet att sekretessprövа handlingar som begärts ut hos förvaltningen. Hen har fått besked om att handläggningen av ärendet försvårats av att det varit svårt att få tag på handläggare hos Karolinska universitetssjukhuset. Utlämnandeprocessen ska emellertid inte påverkas av en enskild tjänstemans frånvaro på grund av sjukdom eller liknande. Den 17 juni 2020 hade anmälaren fortfarande inte fått något besked i utlämnandefrågan.

Ärendets handläggning
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har med anledning av JO:s begäran om yttrande gått igenom ärendet och inhämtat muntliga upplysningar och synpunkter från berörda befattningshavare. Av förvaltningens utredning framgår följande.

Anmälaren inkom den 8 juni 2020 med en begäran om 31 e-postmeddelanden (exklusive dubbletter) i funktionsbrevlådan rssl.s8.2.vardhygien.rst@sll.se.

Den 11 juni inkom anmälaren med en begäran om nio e-postmeddelanden (exklusive dubbletter) i funktionsbrevlådan rssl.s4.2.logistik.externt.rst@sll.se.

De två begäran är delvis överlappande då vissa e-postmeddelanden förekommer i båda begäran. Med anledning av detta och eftersom båda begäran avser e-postmeddelanden i funktionsbrevlådor hos den Regionala särskilda sjukvårdsledningen (RSSL) handlade förvaltningen de två begäran gemensamt från och med den 11 juni. Sammanlagt omfattar de två begäran 38 e-postmeddelanden.

Den 12 juni skickade förvaltningen ett e-postmeddelande till anmälaren i vilket hen hänvisades till Karolinska universitetssjukhuset vad gäller begäran om e-postmeddelanden i e-postkonton tillhörande medarbetare på sjukhuset. Hen fick samtidigt kontaktuppgifter till sjukhusets registratur.

Anmälaren hörde därefter av sig till förvaltningen upprepade gånger med frågor rörande handläggningen av hens ärende. Hen fick både muntliga och skriftliga besked om att handläggningen av ärendet alltjämt pågick samt att den kunde ta något längre tid än vanligt då medarbetare på RSSL som behövde involveras i handläggningen fanns på olika förvaltningar inom regionen. Hen fick även besked om att hälso- och sjukvårdsnämnden var

ansvarig myndighet för hanteringen av begäran om samtliga 38 e-postmeddelanden.

Efter att samtliga e-postmeddelanden tagits fram påbörjades ett arbete med att bedöma om dessa var allmänna och offentliga handlingar. Den 17 juni återkom förvaltningen till anmälaren med besked i utlämnandeärendet. Hen informerades då om att vissa av de begärda e-postmeddelandena inte utgjorde allmänna handlingar och därför inte lämnades ut. Hen informerades också om att uppgifter i en av de utlämnade handlingarna maskerats med stöd av 18 kap. 13 § offentlighets- och sekretesslagen. Hen informerades även om rätten till ett överklagbart beslut.

Överväganden
Rättsliga utgångspunkter
Enligt 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen ska till främjande av ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande var och en ha rätt att ta del av allmänna handlingar.

Av 2 kap. 15 § tryckfrihetsförordningen framgår bl.a. följande. Den som begär ut en allmän handling som får lämnas ut har rätt att genast eller så snart det möjligt och utan avgift få ta del av handlingen på stället på ett sådant sätt att den kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt. Kan en handling inte tillhandahållas utan att en sådan del av handlingen som inte får lämnas ut röjs, ska den i övriga delar göras tillgänglig för sökande i avskrift eller kopia.

Av 2 kap. 16 § tryckfrihetsförordningen framgår bl.a. följande. Den som önskar ta del av en allmän handling har även rätt att mot en fastställd avgift få en avskrift eller kopia av handlingen till den del handlingen får lämnas ut. En begäran att få en avskrift eller kopia av en allmän handling ska behandlas skyndsamt.

Enligt 2 kap. 17 § tryckfrihetsförordningen ska en begäran att få ta del av en allmän handling göras hos den myndighet som förvarar handlingen. Det är också förvaringsmyndigheten som ska pröva framställningen.

En myndighet ska ta hänsyn till rätten att ta del av allmänna handlingar när den organiserar hanteringen av sådana handlingar och vid övrig hantering av allmänna handlingar. Myndigheten ska särskilt se till bl.a. att allmänna handlingar kan lämnas ut med den skyndsamhet som krävs enligt tryckfrihetsförordningen (se 4 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen).

Utgångspunkten är alltså att framställningar om avskrifter och kopior ska behandlas snabbt. Besked i en utlämnandefråga bör normalt lämnas redan samma dag som en begäran har gjorts. Någon eller några dagars fördröjning kan dock godtas om en sådan fördröjning är nödvändig för att myndigheten ska kunna ta ställning till om den efterfrågade handlingen är allmän eller offentlig. Härtill kommer att ett visst dröjsmål är ofrånkomligt om framställningen avser eller fodrar genomgång av ett omfattande material (se JO 1999/2000 s. 400).

En myndighet måste alltid ge prioritet åt uppgiften att pröva en begäran om utlämnande av allmän handling. Det bör bara förekomma att en tjänsteman prioriterar andra arbetsuppgifter framför sådan handläggning om de andra arbetsuppgifterna har viss tyngd. Därmed är det inte förenligt med tryckfrihetsförordningen att tjänstemannen väljer att prioritera arbetsuppgifter av mer allmän karaktär framför handläggningen av frågan om handlingsutlämnande. Vidare får handläggningen inte avstanna för att andra mera allmänna arbetsuppgifter ska utföras eller den ansvarige tjänstemannen blir sjuk (se JO 2016/17 s. 316 och 321).

Bedömning av handläggningen

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen är organiserad för att kunna ta emot och handlägga förfrågningar från allmänheten rörande allmänna handlingar i enlighet med de krav på bl.a. skyndsamhet som gäller. Det framgår tydligt av styrande dokument hur förvaltningens anställda ska hantera förfrågningar om allmänna handlingar.

Handläggningen av anmälarens begäran om handlingar den 8 och 11 juni avslutades den 17 juni genom att anmälaren fick ta del av förvaltningens bedömning. Vad gäller tidsåtgången för hanteringen av begäran finns ett antal omständigheter som bidragit till viss fördröjning. Anmälaren har inom loppet av några dagar inkommit med två begäran om sammanlagt 38 e-postmeddelanden i funktionsbrevlådor hos RSSL. Vissa e-postmeddelanden förekommer i båda begäran, varför det varit motiverat att handlägga de två begäran gemensamt. Sammanlagt har det varit fråga om en relativt ansenlig mängd handlingar som begärts ut. Det har därför tagit viss tid i anspråk att dels ta fram handlingarna, dels bedöma om dessa är allmänna och offentliga. Framtagandet av handlingarna har fördröjts av att registraturen inte haft direktåtkomst till funktionsbrevlådorna, utan har behövt kontakta enskilda medarbetare och ansvariga för funktionsbrevlådor i RSSL för att få tillgång till efterfrågade e-postmeddelanden.

Under våren och sommaren har Region Stockholm, däribland hälso- och sjukvårdsförvaltningen, på grund av coronapandemin haft ett konstant och ovanligt högt tryck vad gäller begäran om handlingar. Förvaltningens medarbetare har prioriterat utlämnandeärenden i största möjliga mån men har samtidigt haft andra akuta arbetsuppgifter att förhålla sig till. Det ansträngda läget och den stora arbetsbelastningen har bidragit till viss fördröjning i handläggningen av utlämnandeärenden i allmänhet. Detta har påverkat handläggningstiden även i anmälarens ärende.

Vad gäller informationen som kommunicerades ut till anmälaren den 12 juni konstaterar förvaltningen inledningsvis att den hela tiden, i egenskap av förvarande myndighet, ansett sig vara ansvarig för hanteringen av begäran den 8 och 11 juni. Det är beklagligt att detta inte framgår tydligare av e-postmeddelandet till anmälaren den 12 juni. Avsikten med e-postmeddelandet var att informera anmälaren om att handlingar som är förvarade hos Karolinska universitetssjukhuset kan begäras ut där. E-postmeddelandet kan dock, enligt förvaltningen, uppfattas som att hälso- och sjukvårdsförvaltningen lämnar över en del av prövningen av begäran till en annan nämnd, Karolinska universitetssjukhuset. Detta har dock aldrig varit förvaltningens avsikt, vilket också tydliggjorts för anmälaren i efterhand både muntligen och skriftligen. Förvaltningen har gjort sitt yttersta för att reda ut eventuella missförstånd rörande ansvaret för hanteringen av begäran.

Mot bakgrund av det som framkommit ovan är det hälso- och sjukvårdsförvaltningens uppfattning att handläggningen i det aktuella ärendet inte har brustit. Handläggningstiden är, med ovan redovisade omständigheter i beaktande, förenlig med det grundlagsfästa skyndsamhetskravet. Samtidigt är förvaltningen medveten om att kraven i frågor om ärenden om utlämnande av allmän handling är högt ställda. Det kan därför finnas anledning att se över förvaltningens rutiner gällande vilken information som kommuniceras ut till sökande, bl.a. så att det i framtiden inte uppstår missförstånd rörande ansvaret för hanteringen av utlämnandeärenden.

Berörd befattningshavare har getts tillfälle att lämna synpunkter och har fått ta del av myndighetens svar.

Ytterligare information finns och kan rekvireras vid behov.

Ekonomiska konsekvenser
Bifall till förslaget bedöms inte skapa några ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Bifall till förslaget bedöms inte skapa några konsekvenser för patientsäkerhet.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Bifall till förslaget bedöms inte skapa några konsekvenser för jämlik och jämställd vård.

Miljökonsekvenser
Bifall till förslaget bedöms inte skapa några konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser
Bifall till förslaget bedöms inte skapa några administrativa konsekvenser för vårdgivarna.

Björn Eriksson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Margareta Tufvesson
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Riksdagens ombudsmän JO

Godkänd av Björn Eriksson, 2020-09-03